

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

TURKOTAĆ, TERKOTAĆ, TARKOTAĆ i TRAJKOTAĆ

◆ ◆ ◆
O J C Z Y S T Y – D O D A J
D O U L U B I O N Y C H

Onomatopeje mają to do siebie, że lubią występować w rozmaitych wariantach fonetycznych, a często i ortograficznych. Dobrym przykładem jest nasz tytułowy szereg: TURKOTAĆ, TERKOTAĆ, TARKOTAĆ i TRAJKOTAĆ. Wariantów tych jest więcej, w dialektach znaleźć możemy również formy TYRKOTAĆ, TURGOTAĆ, a także TARKAĆ czy TURGAĆ. Wszystkie warianty mają podstawowe znaczenie ‘wydawać terkoczące dźwięki; hałasować; klekotać; stukotać’. Od tego podstawowego znaczenia powstawały kolejne - w zależności od regionu, w którym dany wariant był używany, i od tego, do czego dane słowo było potrzebne, np. TURGAĆ ‘maglować’, TARKAĆ ‘bąkać, przebąkiwać’, TRYKAĆ i TORKAĆ ‘szturczać; bóść rogami’, TURKOTAĆ ‘gderać’ albo ‘dużo i krzykliwie mówić’, TERKOTAĆ i TRAJKOTAĆ ‘mówić szybko, dużo i bez potrzeby’. Część tych czasowników przeszła z gwar do ogólnej polszczyzny potocznej, ale wniosła tylko podstawowe znaczenie, dwa ostatnie natomiast - TERKOTAĆ i TRAJKOTAĆ - przeniosły także znaczenie dodatkowe, „gadatliwe” - być może pomogły im w tym derywaty TRAJKOTKA i TERKOTKA nie tylko oznaczające ‘tę, która dużo mówi’, lecz także będące określeniem ludowego instrumentu muzycznego: rodzaju kołatki czy grzechotki.